

TURIZEM LAHKO PRINESE GOSPODARSKI DVIG V NAŠO DEŽELO

Od besed k dejanjem

Upamo, da se bodo stranke levega centra končno le zedinile in tako končale vladno krizo, ki je postala v naši državi skoraj že normalna.

Ko se vprašujemo, čemu pri nas toliko vladnih kriz, in le-te so v nekem smislu slabo spričevalo za naše stabilno politično življenje, odgovor v nekem smislu ni težak. Gre namreč za precejšnje nesoglasje med tistim, kar so dosedanje koalicijske vlade obljubljale in tudi javno deklarirale, in tistim, kar so med svojim mandatom zares uresničile.

Minula naša vroča jesen, ki so jo pretresale številne stavke, med njimi tudi nekaj generalnih stavk, je namreč jasno pokazala, da volilno italijansko telo, in to so delavci in kmetje, neče in ne more živeti več samo od obljub in lepih načel. Stavkovno gibanje pa je tudi jasno opozorilo, da ne gre zdaj več samo za boj za višje mezde in plače, temveč za globlje in pomembnejše stvari. Gre namreč za soudeležbo in vpliv najširših italijanskih delovnih plasti privedenju nacionalne politike in nacionalnega gospodarstva. Z drugimi besedami, tisti, ki pri nas ustvarjajo dobrine, hočejo od tega tudi nekaj imeti: od stanovanj do boljše socialne in zdravstvene zaščite.

V tem smislu bodo torej pred novo vlado levega centra pomembne in zahtevne naloge italijanskih volivcev, ki se zdaj zagotovo ne bodo več zadovoljevali samo z lepimi in naprednimi obljubami in vladnimi deklaracijami, temveč bodo hoteli videti obljube in načela izpolnjene tudi v praksi. Minili so namreč časi, ko je bil boj za višji zaslužek, edini in izključni boj delovnih množic. Zdaj bo šlo za več: za socialno pravičnost, skratka za to, da bodo ustvarjalci materialnih dobrin le-teh tudi deležni v večji meri kot doslej. Bodoča vlada to zagotovo in bo v tem smislu tudi prevzela nase velike odgovornosti. Hkrati pa bo morala svoje obljube in načela začeti uresničevati v praksi. Samo to pa ji bo tudi omogočalo obstoj in delo, sicer bomo spet doživeli novo in nič kaj razveseljivo vladno krizo.

Krožna cesta okrog Beneške Slovenije

Začela naj bi se v Huminu, tekla po robu furlanske nižine do Čedadada, od tam pa preko Mažerol, Čenebole, Brda v Terski dolini do Pušje vesi - Taka cesta bi pritegnila turiste, ki prihajajo iz Srednje Evrope in sosednje Jugoslavije ter bi rešila osamljenosti naše vasi

Med številnimi poskusi, idejami, načrti in panogami za gospodarsko in s tem tudi za ekonomsko in socialno oživitve Beneške Slovenije sodi nedvomno tudi turizem. Turizem kot izredno privlačna in zanimiva gospodarska panoga, lahko torej znatno prispeva, in to zelo hitro, k ekonomskemu izboljšanju naših vasi in dolin. Vendar pa terja turizem tudi precej vlaganj v tako imenovane infrastrukture, to je predvsem v ceste, saj končno le-te pripeljejo izletnika in turista v turistične kraje same.

V tem smislu moramo zato pozdraviti sleherne pobude in načrte, ki stremijo k razvoju turizma pri nas. In ena izmed takšnih pobud je vsekakor študija arhitekta Giampiera Nimisa, ki jo je pred kratkim predložil občinskim mozem v Tarčentu.

Bistvo Nimisove predlozene študije je v tem, da se turizem v Tarčentu in okolici ne more razvijati v polnosti, če ne upoštevamo pri tem celote, to je prodočja od Humina preko Tarčenta do Čedadada.

Ključna ideja tega načrta pa tiči v izgradnji turistične ceste ob robu furlanske nižine, ki pa ne bi potekala samo po ravnini, temveč bi se ponekod vzpenjala tudi po pobočjih beneško slovenskih hribov. Avtor je omenjeno cesto, ki bi potekala od Gemone do Čedadada, označil za «najvzhodnejšo cesto iz Srednje Evrope kmorju», ter pri tem imel v mislih, da naj bi omenjena cesta v prihodnosti prestregla tiste tuje turiste, ki prihajajo k nam preko mejnih prehodov Monte Croce in Trbiž.

V nasprotju s cesto, ki bi tekla ob vznožju naših hribov, pa predvideva načrt tudi tako imenovano gorsko cesto, ki bi se začela v Pušji vesi (Venzona), tekla po dolini Venzone do Muzcev (tu bi lahko nastalo odlično zimsko športno središče), se združila z že obstoječo cesto v Terski dolini in vodila do Brd. Odtod bi peljala preko Viskorše, Subida in Čenebole do Mažerol ter se od tam spuстила v nižino do Čedadada.

Obe cesti, gorska in ravninska, bi bili dolgi nekaj več kot šestdeset kilometrov in bi v bistvu tvorili idealno krožno cesto, ki bi dobredno in zares zaobjela celotno Beneško Slovenijo, od robov furlanske ravnine do obmejnih gora.

In kaj bi takšna panoramska, krožna cesta prinesla Beneški Sloveniji? Vsekakor zelo veliko. Poleg domačih izletnikov bi privabila tudi tuje turiste, tiste, ki prihajajo iz Srednje Evrope in tudi turiste iz Jugoslavije, kar bo vsekakor prineslo v te kraje zaslužek domačim ljudem, oživilo bo naše zapuščene vasi in zaselke, saj terja turizem poleg gostiln, hotelov še celo vrsto drugih dodatnih dejavnosti, ki bodo zagotovo zaposlovale naše ljudi in jim na ta način omogočale zaslužek na domačih tleh.

Bilo bi sicer iluzorno misliti, da bo samo že zgrajena krožna cesta okrog Beneške Slovenije prinesla takoj in v

obilju gospodarski napredek. Ta panoramska ali turistična cesta bo samo uvod v sanacijo naših dolin in vasi, kajti poleg turizma bo treba poskrbeti tudi za ostali dvig gospodarstva pri nas: od kmetijstva do majhne industrije.

Vendar lahko z zaupanjem gledamo v prihodnost: krožno turistično cesto bodo za-

gotovo zgradili, saj dosedanje obnovljeno in modernizirano cestno omrežje pri nas omogoča čim hitrejšo graditev zamišljene krožne ceste. Če bodo uredili, in to bo nujno, s tem tudi problem vojaških služnosti, ki naj bi jih vsaj omilili, potem se bo tod zares lahko začel razvijati tu-

rizem v polnem smislu te besede.

Sicer pa, roko na srce, kdor pozna naše kraje, ta ve, da bodo bodoči turisti, pa naj bodo domačini, ali pa Avstrijci, Nemci in Jugoslavi, zagotovo presečeni nad lepoto naše zemlje, v kateri bodo lahko dobili vse od smučanja pozimi, do dragocenega miru v naših dolinah, čistega zraka, oddiha, rekreacije in ne navsezadnje tudi dobre jedače in pijače, ki ju znajo naši ljudje tako dobro pripraviti.

Krožna pot okrog Slovenske Benečije pa naj bo prva stopnica k ekonomskemu dvigu naše zanemarjene in zapuščene deželice pod Matajurjem.

Važno za bivše deportirance v nacističnih taboriščih

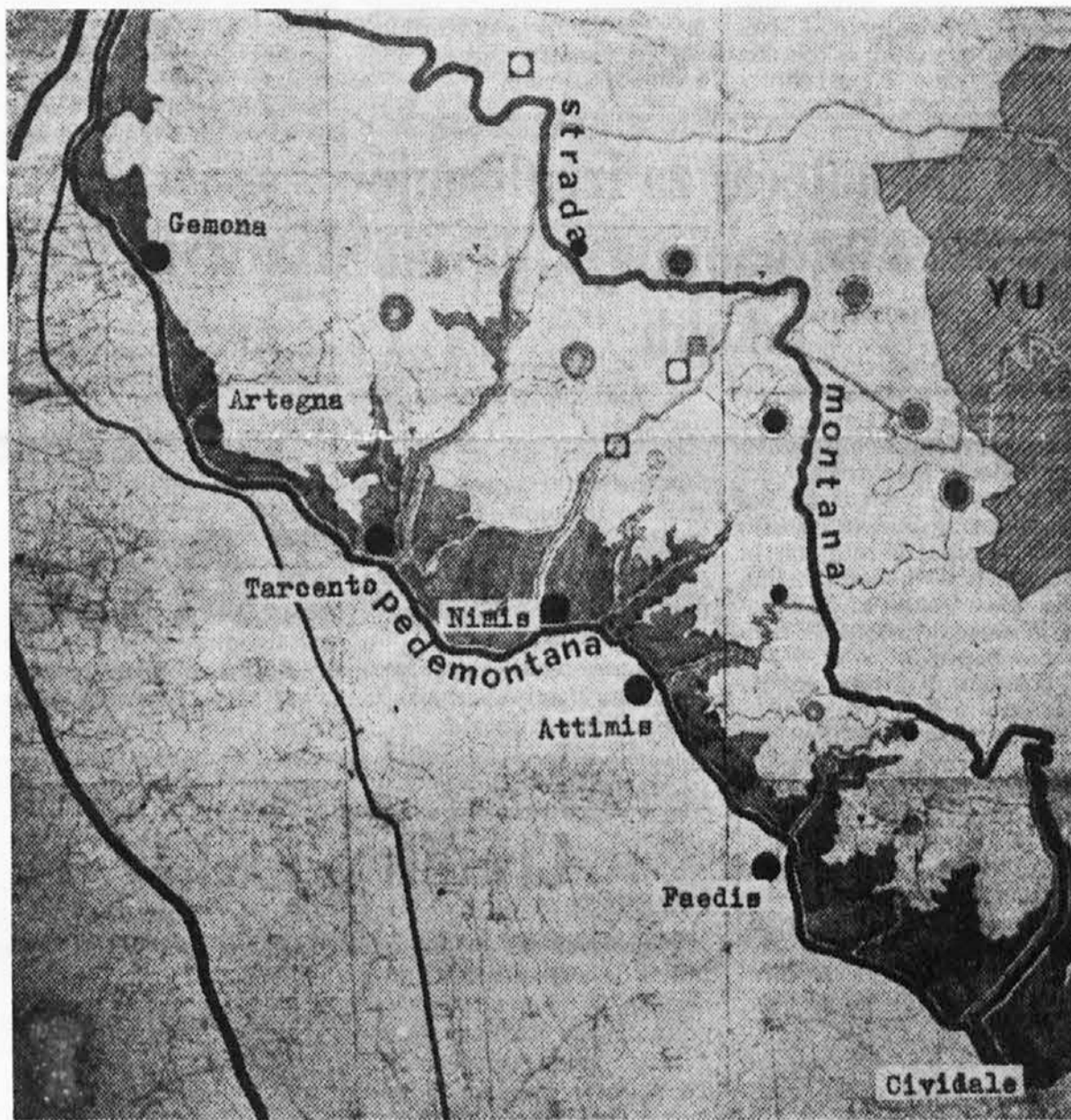
Združenje bivših deportirancev v nacističnih taboriščih sporoča vsem prizadejim, da sta bila predložena dva zakonska osnutka v senatu: 1. določitev dosmrtno podpore v korist bivšim deportirancem v nacističnih taboriščih ali njihovim družinskim članom. 2. Dopolnitev zakonodaje v korist bivših političnih deportirancev in njihovih družinskih članov.

Okrožnico v tem smislu je združenje poslalo vsem bivšim deportirancem ali njihovim družinskim članom. V bodoče bodo pošiljali razna obvestila samo tistim, ki se bodo vpisali.

S seje deželnega odbora

Dežela bo pomagala emigrantom in njihovim družinam

Na nedavnem zasedanju deželnega odbora, kateremu je predsedoval Berzanti, so med drugim sprejeli tudi zakonski načrt, ki uvaja vrsto olajšav in pomoči za emigrante in njihove družine. Načrt, ki ga je orisal odbornik za delo, socialno skrbstvo in odborništvo Stopper, izpolnjuje obljubo predsednika Berzantija na deželnem srečanju emigrantov, ki je bilo 13. in 14. decembra lanskega leta v Vidmu. Na njegovi osnovi bodo emigrantom in njihovim družinskim članom podeljevali razne oblike pomoči, študijske štipendije, organizirali posebne kvalifikacijske tečaje, gmotno podpirali ustanove, ki poslujejo v korist emigrantom ali njihovih družin, omogočali nakup, gradnjo, razširjanje in popraviljanje stanovanjskih hiš in podobno.



Nova krožna cesta, če jo bodo zgradili, bi zares zaobjela, kot je razvidno iz gornje karte, celotno Beneško Slovenijo

Jugoslavija in EGS (MEC)

Nedavni sporazum med Jugoslavijo in Enotno gospodarsko skupnostjo (MEC) je prav gotov pomemben tudi za našo državo. Znano je, da je Italija zelo pomemben gospodarski partner sosednje Jugoslavije, vendar pa prav zaradi članstva v EGS Italija marsikdaj ni mogla svoje trgovinske menjave z Jugoslavijo uresničevati v tolikšni meri kot bi želela in kot so bile možnosti zato. Hude carinske ovire, ki jih predpisuje EGS za svoje članice nasproti drugim deželam, so v lanskem letu precej zavrle izvoz iz Jugoslavije v našo deželo, zlasti kar je zadevalo goveje meso in druge kmetijske pridelke. Vsekakor ni takšna gospodarska diskriminacija proti Jugoslaviji, ki

ni članica EGS, koristila tu di Italiji, ki je bila doslej največji uvoznik in potrošnik jugoslovanskega mesa in drugih kmetijskih pridelkov.

Vendar so stvari tudi na tem področju zadnje čase krenile na boljše. Pred kratkim je namreč Jugoslavija v Bruslju podpisala sporazum z EGS glede carinskih in drugih olajšav, ki naj bi jih nudile jugoslovanskemu izvozu dežele, članice Enotne gospodarske skupnosti. S tem sporazumom so vsaj delno, čeprav še ne v celoti in tako kot bi bilo potrebno, omejili pretirane zaščitne carine, s tem pa seveda spet omogočili jugoslovanski izvoz na to področje.

Od sporazuma v Bruslju je

imela Italija kot članica EGS nedvomno precej koristi. Blagovna izmenjava s sosednjo Jugoslavijo bo spet začela potekati normalno, s krepitvijo le-te pa se bo uvoz in izvoz v obe smeri spet povečal, koristi pa bodo obojestranske.

Sicer pa si bo Jugoslavija še naprej prizadevala, da bi še boljše uredila svoje ekonomske odnose z deželami EGS, kar bo vsekakor prineslo še nove koristi Italiji, jugoslovanskemu partnerju pa omogočilo čimvečji uvoz iz naše države, za katerega je zelo zainteresiran.

Sporazum v Bruslju je zagotovo šele prva stopnica k izboljšanju gospodarskih odnosov med Jugoslavijo in EGS, s tem pa tudi z Italijo.



V KOMUNU FOJDA

Občuten padec prebivalstva v letu 1969

Perspektive za izboljšanje lokalnega gospodarstva - Nujno potrebna je takojšna deželna in državna pomoč in pa dobra volja ljudstva

Tudi komun Fojda, ki ga sestavljajo furlanske vasi ležeče v dolini in pa hribovske slovenske vasi, je eden tistih, ki vidno peša. Tudi tukaj se namreč zapirajo hiše ena za drugo, kot v nešteti krajih Beneške Slovenije, posebno pa seveda v slovenskih, kajti hribovska zemlja terja vse preveč truda, daje od sebe pa nič ali pa prav malo. Za primer navedimo le vas Vile, ki leže visoko nad Fojdo, ki je do nedavnega štela še nad sto prebivalcev, danes pa v njej biva ena sama oseba.

Ob koncu preteklega leta smo pogledali v register na anagrafskem uradu na komun in dih nam je zastal: v enem letu je fojdski komun izgubil nič manj kot 90 duš. Pogledali smo te podatke še od bližje in ugotovili, da naravnega prirastka sploh ni bilo, saj se je rodilo samo 27 otrok, dočim je umrlo kar 57 oseb. Poleg tega se je izselilo 127 ljudi, priselilo pa se jih je v komun 67. Koncem decembra 1969 je komun štel samo 3355 ljudi. Če primerjamo te številke z onimi iz leta 1951, vidimo, da se je število prebivalstva v manj kot dvajsetih letih znižalo za 1348 enot (takrat je namreč komun Fojda štel 4703 prebivalcev). In če pomislimo, da jih je od 3355 rezidentnih ljudi še dosti na sezonskem delu, potem si lahko predstavljamo, kako prazne so te vasi. Ni je skoraj družine, ki ne bi imela kakšnega od svojcev daleč od doma, večina v inozemstvu. Ljudje z nestrpnostjo pričakujejo izboljšanja, da bi mogli živeti na domači zemlji, kajti življenje v tujini je grenko.

In vendar bi se dalo marsikaj izboljšati. Ni dolgo od tega je sam fojdski župan geom. Celledoni, ki najbolj pozna stanje tega področja, dejal, da ni še vse izgubljeno, treba je le dobre volje s strani oblasti in ljudi samih in kmalu bi se kaj popravilo. Tudi tukaj, in ne samo v Čedadu, bi se moglo

ustvariti industrijsko področje, saj pogojev za to ne manjka. Gradbene parcele so tu zelo poceni, delovna sila je na licu mesta, komunška administracija bi dala razne olajšave, na pomoč bi prišla pa tudi dežela s prispevki za nabavo strojev in pri gradnji tovarn. In nazadnje računajmo še na državno pomoč. Ko bodo temeljito urejene ceste in infrastruktura, je končno možno upati tudi na turizem, zlasti nedeljski, ki naj bi dopolnjeval sedaj tako šibko gospodarstvo. Ustvarila naj bi se tudi takozvana »zelena cona« s pogozdova-

njem sedaj pustih goličav in poskrbelo za pristnost domačih pridelkov, zlasti vina, ki ga imajo v tem predelu »pedemontane« kar precej. Izkoristile naj bi se skratka vse možnosti, ki bi dajale domačinom kakršnih koli virov dohodkov.

Perspektive torej so in zato ljudje ne bi smeli biti tako črnogledi, kajti prej ali slej bo moral priti dan, ko se bo stanje tudi tukaj izboljšalo in bo prijetno življenje na domači zemlji. Ne kaže zato prodajati domačije, pa četudi je ta v hribovih, saj je domača gruda bila vedno zlata ruda.

Deželni natečaj za izboljšanje higienskih naprav v javnih lokalih

Deželna turistična ustanova je tudi letos razpisala natečaj za lastnike ali upravitelje javnih lokalov to je gostiln, kavarn, restavracij, barov itd. Nagrade, ki znašajo vsega skupaj 2 milijona in pol lir, bodo podelili tistim, ki bodo v rokih, ki jih določuje natečaj, izboljšali sanitarne naprave.

Lastnikom javnih lokalov, ki bodo med 25. marcem in 15. novembrom 1970 izboljšali higienske naprave v svojih lokalih, bodo podelili sledeče nagrade:

1. nagrada 600.000 lir; 2. nagrada 500.000 lir; 3. nagrada 400.000 lir; 4. nagrada 300.000 lir; 5. nagrada 200.000 lir.

Tistim lastnikom ali upraviteljem javnih lokalov pa, ki bodo od 1. maja do 30. septembra t. l. dokazali, da posebno skrbijo za redno vzdrževanje in čistočo higienskih naprav, bodo podelili sledeče nagrade:

1. nagrada 150.000 lir; 2. nagrada 125.000 lir; 3. nagrada 100.000 lir;

4. nagrada 75.000 lir; 5. nagrada 50.000 lir.

Za natečaj naj se zainteresirani prijavi na Deželno turistično ustanovo (Ente regionale del turismo) s priporočenim pismom najkasneje do 25. marca 1970, prijavo pa morajo napisati na poseben obrazec, ki ga daje ustanova interesentom s pravilnikom natečaja.

IZ NADIŠKE DOLINE

Ureditev nadiškega bazena

V program, ki ga je pripravil deželni odbor za javna dela, ki zadeva čedadsko področje, so vključili tudi ureditev nadiškega bazena. To delo bo izvedeno v komunih Podbonesec, Špeter, Sv. Lenart, v Sovodnjah, Grmeku in v furlanskih Premariacco, Manzano, Moimacco, Remanzacco in v Čedadu. Predno bodo pričeli z deli, kar upajo, da bo še letošnjo pomlad, bodo sklicali v Čedadu sestanek, katerega se bodo udeležili poleg zastopnikov deželnega odbora tudi zastopniki zainteresiranih komunskih administracij.

Ribolovska rezerva v Nadiški dolini

Pretekli teden se je sestalo vodstvo sekcije športnih ribičev »Nadiške doline«, da so razpravljali o Zvezi športnih ribičev Furlanije-Julijske krajine, ki jo nameravajo ustanoviti in h kateri naj bi pristopila tudi čedadsko sekcija. Po dolgi diskusiji so sklenili, da ne bodo pristopili k tej ustanovi, pač pa da bodo ustanovili ribolovske rezerve na tem področju, kot so svoj čas pre-

MOST PRIJATELJSTVA PREKO UČEJE

Sedanji most na obmejnem prehodu med Italijo in Jugoslavijo bodo podrli in zgradili novega - Stroške gradnje bosta prevzeli obe državi

Vas Učēja, vedno tako zapuščená in od sveta odrezana, bo zaživela novo življenje, čeprav jo tarejo še neštete nadloge in težave. V kratkem bodo preko hudournika Učēja, ki teče nekoliko nižje pod vasjo, zgradili nov most in tako se bo mogel obmejni promet skozi dolino Učēja, oziroma Belega potoka kot jo imenujejo domačini, laže razvijati kot se je do sedaj.

Hudournik Učēja teče ob italijansko jugoslovanski meji in preko njega vodi mostiček, ki so ga leta 1945 zgradili zavezniki, kajti prejšnji je bil proti koncu te zadnje vojne porušen. Ta provizorični most tipa Bailey obstoja še danes, čeravno so se med tem časi zelo spremenili. Tu je sedaj tudi obmejni prehod prve kategorije za vstop v privlačno Soško dolino in zato ne odgovarja več zahtevam prometa.

Ni dolgo od tega se je sestala v Učěji delegacija videmske pokrajinske uprave, ki jo je vodil odbornik za javna dela inž. Chiavola z nekaterimi slovenskimi tehnikami in političnimi zastopniki, da so si nalicu ogledali kakšno je sedanje stanje tega področja. Sklenili so tudi, da bodo stroške, ki bodo znašali kakih deset milijonov lir, vzele v breme obe državi in bo tako ta most utrdil še bolj že obstoječe prijateljske vezi med obe-

ma sosednima narodoma. Tako bo z gradnjo novega mostu ne samo rešen problem, ki je otežkočal promet in življenje teh ljudi celih 25 let, ampak se bo tudi izkazala

dobra volja dveh držav za še tesnejše stike in zato ga prav lahko imenujemo most prijateljstva.

Z deli bodo pričeli še letošnjo pomlad, oziroma čim bodo pripravljeno načrti.

IZ KRNAHTSKE DOLINE

Ureditev cest v Črneji

Furlanska ustanova za hribovsko gospodarstvo v Vidmu je dala te dni na dražbo več javnih del v hribovskih vaseh, med temi tudi ureditev nekaterih cest v komun Neme. Tako bodo bitumirali cesto, ki veže Črnejo z Gorenjem, ki je dolga en kilometer in 800 metrov in ono, ki povezuje Črnejo z Dobjem in je dolga tudi nekaj več kot en kilometer. To delo bo stalo 36 milijonov lir.

Uredili in regulirali bodo tudi hudournik Lanja v gornjem teku ter pogozdili več goličav ob obrežju in na vzpetinah.

IZ TERSKE DOLINE

Tečaj za gostince v Čenti

Tudi letos, tokrat že osemnajstič, bo pokrajinska ustanova za turizem (EPT), odprla gostinski tečaj, kjer si bodo lahko mladi gostinci izpopolnili svoje znanje. To velja predvsem za one, ki nameravajo na novo odpreti gostilno ali kakšen drug jav-

Nenadna smrt žene iz Sedigle

Pretekli teden je nenadoma umrla 65-letna Ana Vizutti poročena Kusič iz Sedigle. Zadela jo je srčna paraliza. Njena nagla smrt je zelo pretresla vso vas, ker so rajnko vsi imeli radi in jo cenili zaradi njenega blagega značaja.

TAVORJANA

Nesreča pri delu

Pri delu se je precej hudo ponesrečil 33 letni delavec Aldo Di Lenardo, ki je zaposlen v Čedadu. Ko je skladal težke jeklene cevi, mu je ena teh hudo ranila glavo in nogo. Peljali so ga takoj v čedadsko bolnico, kjer se bo moral zaradi dobljenih poškodb zdraviti mesec dni.

IZ IDRIJSKE DOLINE

Iz komunskega sveta

Na zadnjem zasedanju komunskega sveta, ki se je sestel pretekli teden, so med drugim sprejeli tudi sklep, da bodo zgradili novo električno napeljavno za javno razsvetlavo na Stari gori in uredili cesto, ki poteka preko Prapotnega. Sklenili so tudi, da bodo vzele devet milijonov lir posojila za kritje deficita lanske komunске bilance. Ob zaključku pa so se tudi odločili za ureditev lokalov, kjer so nameščeni poštni uradi.

IZPOD MATAJURJA

Ski-lift na Matajurja začel prevvažati smučarje

Pretekli teden so v prisotnosti pokrajinske direkcije za civilno motorizacijo v Vidmu kolavdirali dva ski-lifta za smučarje na Matajurju. Prvemu ski-liftu ali vlečnici, kot ga nekateri imenujejo, so dali ime »Encianček« (genzianella), drugi pa »Arnika«. Prva odpelje iz višine 1300 metrov in pripelje na višino 1500 metrov, druga pa od tu na višino 1640 metrov, to je skoraj na vrh Matajurja. Vlečnica lahko prepelje 600 smučarjev na uro.

AHTEN

Pomanjkanje električne energije

V Ahtnu so ljudjo zelo zaskrbljeni zaradi slabe električne energije, katere včasih povsem zmanjka. To se dogaja že več mesecev in je zato delo izredno otežkočeno, ker se ustavi vse kar je na električni pogon. Zadnje čase so morali zapreti tudi kinodvorano, ker ne morejo vrteti filmov. Pristojnim organom so predložili že več peticij in protestov, tako posameznikov kot skupnosti, a do danes še niso rešili tega problema. Kaj

bo pa v poletnem času, ko bo nastopila še vročina?

Tudi trgovine v Ahtnu imajo kratki teden

Trgovci ahtenskega komun so se že več let pogajali, da bi uvedli kratki teden in končno so to dosegli. Sklenili so, da bodo trgovine zaprte ob sredah popoldne, medtem ko bodo javni lokalni zaprti po vrstnem redu, kot se bodo sporazumeli. Domačini so s tem ukrepom zadovoljni.

dlagali vsi komuni Nadiške doline.

Smrtna prometna nesreča v Ažli

Vso Nadiško dolino je zelo užalostila vest o prometni nesreči, ki se je dogodila na dan pusta na križišču ceste pri Ažli in žrtev katere



Plošča, ki spominja na strašne dni v Gorenjem Brnasu, ko je okupator sejnal smrt in pustošenje po naših ubogih vaseh

POSEBNO DOLOČILO V STATUTU DEŽELE

Val d'Aosta se brani emigrantov

Kako pomembna so lahko posebna določila nekaterih naših dežel s posebnim statutom, nam priča nedavni primer iz dežele Val d'Aosta, kjer je dežela zavrnila namestitve kakih šestdesetih učiteljev in profesorjev, ki niso doma s področja dežele.

Dežela Val d'Aosta ima namreč v svojem statutu posebno določilo, ki pravi, da mora vse šolsko učno osebje biti doma s področja dežele, to je, da mora poleg italijanske obvladati tudi francoščino, hkrati pa mora dobro poznati tudi prilike in razmere v deželi sami. Jasno je, da tega učitelji in profesorji iz ostalih italijanskih dežel ne znajo in ne poznajo, zato je tem bolj upravičen odpor dežele Val d'Aoste, ko se je uprila namestitvi omenjenih imigriranih učiteljev in profesorjev, ki jih je namestilo v Val d'Aosti ministrstvo za šolstvo iz Rima.

Kot je na eni strani takšno zapiranje vase lahko ne-

Trinkov "Boter petelin in njegova zgodba," preveden v ukrajinsčino

Znana ljudska pravljica «Boter petelin in njegova zgodba», ki jo je napisal Ivan Trinko in jo je naš časopis pred leti tudi v celoti objavil, je bila prevedena pred nedavnimi tudi v ukrajinsčino. Prevedel jo je ukrajinski slavist Vil' Gri-mič. Prevod Botra petelina ima v ukrajinsčini naslov «Kumasik pivnik ta jeho družji». Knjižica, ki šteje 12 strani, je izšla v izredno visoki nakladi: 300 tisoč izvodov. Tako visoke naklade ni najbrže doživela nobena slovenska knjiga, ki je bila prevedena v tuje jezike. Tiskala jo je tiskarna «Drukooftsetna fabrika Atlas» v Lvovu.

varno in izzveni tudi skrajno lokalistično in ozko, so imeli vendar deželni svetovalci iz Val d'Aoste prav, ko so se uprili namestitvi imigrantov od drugod na svoje šole. Za druga področja javnega in gospodarskega življenja je zagotovo vseeno, od kod so ljudje doma, ker je narava dela čisto drugačna od pedagoškega in vzgojnega dela. Tu pa gre le zato, da bi nacionalno manjšino v Val d'Aosti končno počevali in vzgajali domačini, pripadniki tamkajšnje francoske etnične skupnosti, ne pa ljudje od dru-

god, ki poleg neznanja jezika tudi ne poznajo duha, navad in mentalitete prebivalcev te dežele s posebnim statutom.

Ko človek torej ugotavlja z veseljem, kako se za svoje pravice odločno bore v naših drugih deželah s posebnim statutom, se nehote spomni tudi na našo deželo, ki ima prav tako poseben statut. Zal pa v tem statutu ni zapisano, da bi moralo biti učno osebje na naših šolah doma iz naše dežele in poznati jezike naših etničnih skupnosti, ko je vendar znano, da živijo v deželi

Furlanija-Juljska krajina poleg Italijanov tudi Furlani in seveda mi, Slovenci. V tem smislu bi moral tudi naš poseben deželni statut imeti posebno določilo glede zaposlovanja, oziroma nastavitve šolskega učnega osebja, saj bi bilo takšno določilo nedvomno tudi ena izmed garancij pravičnega in demokratičnega razvoja manjšinskega šolstva v naši deželi. Zal, pa tega pri nas ni in zato je tudi mogoče, da Slovenci iz videmske pokrajine še danes nimamo svojih šol v slovenskem jeziku.

«Kaplan Martin Čedermac» na slovenski televiziji

2. februarja letos je slovenskega televizija prvič predvajala Bevkovega «Kaplan Martina Čedermaca», ki ga je za televizijo dramatisiral in adaptiral Boris Grabnar.

Tako je Bevkov roman o beneškem Slovincu in kaplanu Martinu Čedermacu preko malih zaslonov prišel v sleherni slovenski hišo v matični deželi in izven nje ter nedvomno na najboljši način in nazorno opozoril na nas, na naše ljudi in na naše probleme, čeprav je od dogodkov in časov iz romana minilo že dokaj let ter so se tudi razmere precej spremenile.

Ob televizijski adaptaciji Bevkovega dela moramo zapisati, da je v celoti uspelo, prav tako je režiser oddaje Janez Drozg ohranil tako kot prireditelj Bevkovega besedila zvest in pristen odnos do literarne predloge. V televizijski ekranizaciji Čedermaca je bilo zato čutiti duha naše dežele in ljudi, k čemer so vsekakor mnogo prispevali tudi igralci, zlasti Jože Zupan, član ljubljanske Drame v naslovni vlogi. Njegov Čedermac je vseskozi

obdržal visoko raven igranja, zlasti v osrednjih in zaključnih prizorih, kjer je bil naravnost odličen.

Moral bi tu omeniti še ostale igralce in druge nastopajoče, ki so se dobro in prepričljivo živeli v Bevkovo besedilo in tako dopolnili in oživili naše kraje, ljudi in naše probleme, kar v enaki meri velja tudi za kamero.

Želimo si torej, da bi televizijski Kaplan Martin Čedermac doživel svojo ponovitev na zaslonih slovenske televizije, saj to zasluži tako po svojih umetniških kvalitetah kot tudi po tematici in snovi, ki jo obravnava. To pa je naša, beneško-slovenska snov, ki je doživela pod Bevkovim peresom zares umetniški izraz in popolnost.

Obmejna srečanja

Predstavniki gibanja za didaktično eksperimentiranje videmske pokrajine, ki že dalj časa navezuje tesne stike s sosednjo Slovenijo in Avstrijo, so pred nedavnimi obiskali Novo Gorico. Med predstavniki je bil tudi vodja gibanja dr. Guerrino Zanoni. Sprejel jih je predsednik novogoriške občinske skupščine. Med drugim so razpravljali v prvi vrsti o možnostih za razširitev sodelovanja med gibanjem in obmejnimi občini.

Pretekli teden pa je bila skupina zdravnikov iz šempe-

terske bolnice na obisku v Vidmu. Pod vodstvom upravniškega bolnice iz Sempetra Markoviča, si je ogledala naprave in organizacijo splošne bolnice v Vidmu ob strokovnem vodstvu sanitarnega direktorja te ustanove prof. Zanuttinija. Predsednik upravne odbora videmske bolnice dr. Veritti, ki je sprejel goste iz Jugoslavije, je med pozdravnim govorom poudaril koristi takih medsebojnih obiskov za sodelovanje na zdravstvenem področju ob meji, saj zdravniška veda in pomoč ne priznava političnih meja.

Prežihov Voranc-Lovro Kuhar

Srečanja

Iz Sachsenhausna so me poslali v taborišče Mauthausen ob Donavi. Dasiravno sem odšel tja z mrtvaškim transportom, v katerem je bilo dva tisoč Židov in z mano vred šest komunistov, ki smo bili določeni za plinsko celico, sem se tega transporta vseeno veselil, ker sem vedel, da bom v Mauthausnu našel veliko Slovencev in Jugoslovanov in da bodo med njimi tudi Korošci.

Moje pričakovanje se je stotero izpolnilo. V Mauthausnu sem našel veliko dobrih in pravih rojakov, na stotine partizanov in aktivistov. Tu ni bilo nacističnih časnikov, tu ni bilo zvočnikov, ker je bilo oboje pod smrtno kaznijo prepovedano uporabljati, zakaj Mauthausen ji bil uničevalno taborišče. Ali vendar sem bil tukaj bolj domač kakor v severni Nemčiji. Domovina ni bila daleč, vedno so prihajali novi ljudje, tako da smo bili vedno sproti poučeni, kaj se godi doma in po svetu. Zažgali nas nacisti tudi niso, ker jim je že primanjkovalo premoga in ker je večina transporta iz Sachsenhausna tako od gladi pomrla, kar je bilo gotovo cenejše.

V Mauthausnu sem takoj začel iskati Korošce. Najprej sem našel nekaj rojakov iz Mežiške doline in ti so mi pravili, da jih je še nekaj, ki so iz raznih krajev Koroške doma. In potem sem srečal enega. Bil je visok, vesel fant.

«Od kod si?» sem ga pobaral.

«Jaz sem pa Kapovčan», mi je odgovoril.

In potem mi je pripovedoval svojo zgodbo. Bil je zveza za partizane in je bil izdan. V Celovcu, kjer je bil najpoprejši, so ga gonili v klet in mu kazali napravo za sekanje glav, tnalno in velik žleb za odtekanje krvi in veliko mesarsko sekuro. Vse je bilo še krvavo. Tudi njemu so obljubili takšno smrt, a se ni vdal in zdaj je v Mauthausnu.

Potem sem spoznal drugega Korošca in, ko sem ga pobaral, od kod je doma, mi je odgovoril:

«Jaz sem pa Belkovečan».

Belkovečan! Onstran Drave doma, pod Svinško goro?

Da, ravno tam je doma in sedi že leto dni v Mauthausnu. Tudi on sedi zaradi tega, ker je delal proti fašizmu in ker so k njemu hodili ljudje z južnega dravskega brega. Kakšni ljudje so hodili čez Dravo? No, pač ljudje, kakor so ljudje, ki hodijo po svetu.

In potem sem srečal tretjega Korošca. Že prej sem čul o njem govoriti, a skoraj nisem mogel verjeti, kar so mi o njem pravili.

«Od kod si pa ti doma?».

«Hej, jaz sem pa Celovčan».

«Pa menda ne iz mesta?».

«Iz mesta, iz mesta».

«Pa Slovenec?».

«Kaj pa drugega?». Nasmejal se mi je s celim obrazom. Všeč mu je bilo, ker sem ves začuden zijal vanj.

Tudi ta je bil zaprt zaradi zvez. Tudi k njemu so hodili ljudje in on je bil dalje povezan z ljudmi. Same zveze z ljudmi.

Potem sem našel še nekaj Korošcev iz raznih krajev. Postal sem navdušen, ker sem spoznal, da naša Koroška noče umreti v fašističnem gnojišču, ampak se postavlja pokonci, se naslanja na slovensko domovino in se po svojih močeh bojuje za svoj človeški in slovenski obstanek. Fantje so mi pripovedovali, kako se stvari na Koroškem zadnji čas sučejo, pripravljali so mi, da odhaja vedno več ljudi v hribe in da fašisti že trepečejo, ker spoznavajo, kaj se jim bliža.

Nekega dne sem srečal tovariša Rapolda, ki je bil tudi nekod od Zelezne Kaple doma. Prej se nisva osebno poznala, toda vedela sva že dolgo časa drug za drugega. Vedel sem, da ga je pred kakimi dobrimi desetimi leti zaprla Jugoslavija in ga za nekaj let vtaknila v Sremsko Mitrovico. Iz Mitrovice se je vrnil prav tisti čas, ko je Avstrijo zasedel Hitler. Zato ga je Hitler takoj spet zaprl in Rapold je bil v Mauthausnu eden prvih jetnikov. Ko sem prišel tja, je imel skoraj že sedem let Mauthausna za seboj.

Mislil sem, da bom srečal obupanega, razbitega, popolnoma strtega človeka, kakršne smo bili vajeni srečavati med starimi jetniki iz predvojne dobe, ki so imeli za seboj strahovite čase. Toda srečal sem človeka, ki ni bil samo telesno, ampak tudi duševno zdrav in veder. Njegovo prvo vprašanje je bilo.

«Kako pa stoji naša stvar? Dočakali bomo, sedaj jih že vrag jemlje». In potem se je široko nasmejal. Nič mi ni

ZA NAŠE DELO

Kaj bomo delali meseca marca

NA POLJU pričnemo s pomladansko setvijo. Najbolj zgodaj sejemo pač tiste stvari, ki potrebujejo mnogo vlage, kakor grah, bob, detelja; potem pa tiste, ki potrebujejo za rast daljšo dobo in so najbolj čutiljivejše za pozno slano: jara rž, jara pšenica, oves, zgodnji krompir, korenje. Preglejmo njive, kjer raste ozimno žito. Če mraz ne privzdigne, ali pa izrije rastlinic, ni treba valjati žita, da bi se korenine spet sprijele z zemljo. Gnojimo žitu s kalcijevim nitratom in sicer potrebujemo za 1000 kvadratnih metrov njive 10 do 15 kg gnojila. Krompirja ne smemo saditi na svež gnoj. Od umetnih gnojil uporabljajmo vsaj superfosfat.

TRAVNIKE, kjer je ruša redka, moramo posejati z dobrimi travami.

V VINOGRADU morajo biti trte obrezane in povezane, preden začne trta poganjati sok. Mesec marec je tudi najboljši mesec za sajenje novih trt. Kdor še ni gnojil, naj to stori z domačim hlevskim gnojem, kateremu naj doda malo superfosfata in nekaj kalijeve soli.

V SADOVNJAKU sadimo mlado drevje, a moramo paziti, da so luknje dovolj velike in sicer 1,50 x 1,50 na 0,80 m globine. Tako se drevje bolje prime. Če breskve še ne brstijo, jih še zadnjič

škropimo s 4 odstotno brozgo modre galice in apna. Drugo sadno drevje škropimo malo pred cvetenjem z 1,50 odstotno raztopino svinčenege arzenata. Škropljenje ponovimo večkrat v razdobju po 8 dni, da s tem preprečimo razvoj črvov.

V KLETI moramo proti koncu meseca pretočiti vino še enkrat. S pretakanjem odstranimo drozge, ki se je čez zimo izločilo iz vina. Vino ne sme priti v tople mesece z drozjem, ker bi se lahko pokvarilo Sode stalno dolivamo. Ne hranimo v kletih kisa, poljskih pridelkov in drugih stvari, na katerih se lahko razvije plesen, ki zelo škodi kakovosti vina.

HLEVE zračimo vsak dan, vendar pazimo, da se živina ne prehladi. Zdaj živina težko dela, zato jo je treba dobro krmiti, ker se zaradi dela in menjave dlake hitreje utruje. Marec je najvažnejši mesec za podsajanje jajc in valjenje piščet. Pazimo, da se jajca med valjenjem ne umažejo. V tem primeru se namreč luknjice v lupini zamaše z blatom in je nevarno, da se pišče v jajcu zaduši, ker ne more dihati. Če hočemo rediti več kokoši in druge perutnine, potem jim moramo poskrbeti za primerno bivališče, da bo imela dovolj prostora in se dobro razvijala.

Koristni nasveti

Za kuhanje na plinu uporabljamo žični podstavek. Za kuhanje na električni plošči izbiramo posodo z raznim dnom.

Premer posode, ki jo uporabljamo za kuho na električnem štedilniku, ne sme

biti večji od premera plošče.

Ščetke za lase podrite kdaj pa kdaj nad soparo. Samo nekaj minut! Dlake si bodo opomogle in postale kakor nove.

govoril o prebitih mukah svojih jetniških let, ampak o svobodi, ki se je bližala z naglimi koraki, ter o prihodnosti Koroške.

Prve dni maja 1945. leta se je zrušil tretji rajh tudi v Mauthausnu. Mauthausen je bil zadnji osvobojen, v vsa druga taborišča so zavezniki že prej prodrli. Fašisti so z vzhoda bežali pred armado Sovjetske zveze, z zahoda pa pred Angloamerikanci. Pred seboj so tirali tisoče jetnikov, s katerimi so bežali iz drugih taborišč. Vsa ta armada se je zgrinjala v našem taborišču nad Donavo. Pri nas je kosila mrst. Svoboda ni bila več daleč in ljudje so umirali tik pred njo in strmeli v zadnjih vzdihih vanjo kakor v sonce na nebu.

Za barako sem našel Korošca iz Podjune, ki se je tam zgrudil od slabosti. Z obrazom je bil obrnjen v zemljo. Ko sem mu dvignil glavo, sem ga spoznal. Obraz mu je bil že čisto posivel.

«Tovariš, pokonci, ne vdaj se, svoboda pride lahko vsako uro», sem mu prigovarjal in ga skušal spraviti k zavesti.

Pogledal me je z mrtvimi očmi. Le rahel smeh na licu mi je pričal, da me je razumel.

«Da, lepo bi bilo, ali z menoj je konec, preslab sem», mi je odgovoril komaj slišno. «Jaz je ne bom dočakal».

«Boš, samo ne vdaj se», sem ga podžigal dalje.

«Preslab sem, ne morem, umrl bom».

Glava mu je spet omahnila na zemljo. Potem je šepnil komaj slišno:

«Vode».

Prosil je vode kakor tisočero drugih, ki so umirali kakor on. Toda voda bi mu samo pospešila smrt.

«Pozdravi doma... pozdravi Smarjeto pri Pliberku...».

To so bile njegove zadnje besede, ki jih je izdihnil za barako v Mauthausnu dan pred osvoboditvijo.

To je bila ena izmed tisočih smrti tiste dni.

Že drugi dan je na taborišču zaplapolala zastava svobode.

Čez nekaj dni smo se vračali v osvobojeno domovino. Vračali smo se Korošci, Kranjci, Štajerci, Primorci, vračali smo se Slovenci, vračali smo se zmagovalci. Veliki boj, ki nas je družil štiri dolga leta, in veliko trpljenje, ki je iz nas napravilo eno samo, veliko družino, je v naših srcih skovalo eno samo veliko zavest:

Da smo vsi otroci iste matere — domovine Slovenije.



za naše mlade bralce

Trije mladeniči in vile

Pred davnimi časi se je v Poutouju nekaj primerilo, kar je vredno oteti pozabe. V Lusignanu so živeli namreč trije mladeniči, sinovi bogatega žlahtnika iz tistega kraja. Vse jih je imelo rado, ker so bili čedni, prijazni in po naravi krotki, kakor se za mladino spodobi. Zgodilo se je pa, da so odšli nekega dne na pot in so ponoči hodili po gozdu. Tam so srečali tri vile z Meluzininega dvora, lepe zabavne in nadvse prikupne. Ko so vile zagledale mladeniče, so jih prošile, naj zaplešejo z njimi nekaj plesov, kakršni so med vilami v navadi. Mladeniči, ki jih je prevzela velika lepota vil, so ustregli njihovim prošnji. Vsaka izmed vil si je izbrala svojega plesalca in tako so plesali vso noč. Ko se je začelo svitati, so se vile začudile, ker še niso pričakovale dneva. Nato je spregovorila najstarejša med njimi in rekla mladeničem: «Milij prijatelji, moji sestri in jaz se moramo vrniti v vilinski svet, preden vzide sonce, vam pa, lepi mladeniči, ki ste se nam voljno odzvali in se z nami trudili in nas zabavali, dovoljujemo v plačilo željo, ki se bo vsakemu na mah izpolnila, brž ko je bo izrekel. Če ste torej pametni, si želite nekaj, kar vam bo v korist in čast». Po teh besedah je bila izginila in ostali dve z njo in nikoli več niso slišali mladeniči ničesar o njih.

Ko so bili sami, so se zelo čudili nad svojo prigodo, polagoma pa so si opomogli in krenili dalje proti Lusignanu. Ko so tako korakali, so se pomenkovali o treh vilah in njihovi veliki lepoti in prikupnosti. Eden je dejal:

«Prav tako darežljive so kakor lepe. Se ne spominjate daru, ki so nam ga poklonile, preden so odšle, treh želja, ki naj bi se nam izpolnile?».

«Vsekakor», je rekel najstarejši, «toda jaz ne potrebujem ne bogastva, ne moččnosti, ne dežel in ne denarja, zakaj jaz sem prvojenec in po dednem pravu mi pripade grad našega očeta. Vidva pa le premislita vsak svojo željo in izrecita kaj takega, da bosta imela v prihodnje tudi zadosti moččnosti in bogastva».

«To že bova», sta odvrnila onadva, «toda ti si najstarejši in ti začni. Zeli si kaj kar bo tebi in naši rodbini v čast».

«Jaz ne potrebujem ničesar», je odvrnil oni.

«Moraš», sta rekla onadva, «ker si najstarejši».

«Ne», se je branil oni, «jaz si nimam kaj želeti».

«Potem ti pa želim», je rekel drugi, «da bi bil zaradi svoje trme ob eno oko!».

Komaj je to izgovoril, že je najstarejšemu izstopilo oko in mu padlo na tla. Ko je začutil, da ima eno samo oko, je začel glasneje vpiti kakor slepec, pa zmerjati brata, ki mu je to zaželel. Najmlajši brat je najstarejšega zelo ljubil. Zajokal je in prav tako ošteval nesrečnega storilca ter v jezi dejal:

«Nesrečnik, ki si želel, naj bi bil naš najstarejši brat ob oko. Jaz ti želim, da bi bil ti ob obe!».

Komaj je izrekel te besede, že sta izstopili obe očesi srednjemu bratu in padli na tla. Tudi ta je začel vpiti in zmerjati svojega brata in kričati:

«Gorje mi! Kaj naj zdaj počnem, ko sem zaradi takšne pekleske želje ob vid in ne morem več najti poti?».

Tedaj se je oglasil spet

najstarejši in rekel:

«Poslušajta me, ljuba brata! Samo jaz še nisem izrekel svoje želje, ker sem imel pač vse, kar sem si mogel želeti. Zdaj je stvar drugačna in zato želim, da bi meni in bratu stopile oči na staro mesto».

Želja se je najstarejšemu pri prič izpolnila in dobil je spet svoje oko, drugi brat pa obe. In trije mladeniči so se vrnili v Lusignan osramočeni, ker so tako slabo izkoristili vilinski dar.

Lisica in žerjav

Ruska basen

Lisica se je nekoč sprijateljila z žerjavom. Nekega dne si je zmisli, da bi ga povabila k sebi v goste. Šla ga je vabiti:

«Pridi, botrček, pridi! Boš videl, kako te bom pogostila!».

Žerjav res pride na gostijo, lisica pa je skuhalo drobne kaše in jo razmazala po krožniku. Ponudi mu jo in pravi:

«Botrček, le pokusi, sama sem jo skuhalo, nalašč zate!».

Žerjav se je res lotil jedi s svojim dolgim kljunom. Porival ga je po krožniku sem in tja, a drobne kaše nikakor ni mogel zagrabiti. Lisica pa je medtem pridno gonila po krožniku dolgi jezik in vse polizala.

Ko je bil krožnik prazen, lisica si, žerjav pa še lačen, mu je nedolžno rekla: «Ne bodi nevoljen, ljubi kum, nimam ti več s čim postreči!».

«Hvala, botra, tudi za to! Jutri pa pridi ti k meni v goste».

Drugi dan je prišla lisica. Žerjav je bil pripravil zakuhanu juho, jo zlij v vrč z ozkimi vratom, postavil na mizo in rekel:

«Le jej, botrica, ne sramuj se, nalašč zate sem jo skuhal!».

Lisica je začela hoditi okrog vrča, ga vohati od vseh strani. A kakor se je postavila, glave ni dobila v vrč. Žerjav pa si je medtem, ne bodi len, pridno jemal jed s kljunom iz vrča tako dolgo, da je posrkal vso juho. Nato se je prijazno poklonil lisici, rekoč:

«Ne zameri, botrica, nimam ti več s čim postreči».

Lisica se je kaj hitro zgubila proti svojemu domu. Žerjav ji je vrnil milo za drago.

Od tistega dne se lisica in žerjav nista več družila.

Deklica in palčki

Takrat, ko je v Loki razsajal glad in so Ločani jedli smojke, ker niso imeli kruha, je v mestecu ob Sori živel deklica sirotica, ki ni imela ne očeta ne matere; ova sta ji umrla od glada. Da bi ubežala lakoti, je deklica sirotica odšla v Stari grad in se tamkaj udinjala za pastirico.

Pastirjevanje pa je bilo prenaporno za ubogo deklico, ki je vsak dan od vida do vida tekala po grajskih fratah in seganjala ovce, da bi jih ne požrl volk. In ko je tako tekala in tekala, je nekega dne obupno zavekala:

«Oh, saj ne bom nikoli zrasla, če bom zmeraj ovce pasla!».

Njen jok pa so slišali lubniški palčki, ki so prišli k njej in ji rekli:

«Če nam boš kuhala, bomo pa mi ovčke pasli. Mi ne bomo več rasli».

Peljali so jo v skalnato votlino, kjer so imeli svoj grad brez oken in brez vrat. Izpod stropa so viseli žlahtni kamni in razsvetljevali grad, da je bilo v njem svetlo ko v sončnem dnevu.

Deklica sirotica je palčkom kuhala žgance in jih začinjala s sladkim medom, palčki pa so pasli starogradske ovce. Vse dneve so pisali na drobcene piščali, da ovčke niso uhajale od njih.

Tako so srečno in zadovoljno živeli vse poletje. Ko pa je pod jesen grajske frate pobelila slana, so palčki svetovali deklici, naj ovčke odžene v Stari grad, potlej pa naj se povrne k njim po plačo, ker jim je kuhala jedačo.

Kakor so ji rekli, tako je storila. Odnala je ovce v Stari grad, kjer je za pastirino dobila bakreni četrtak, nato pa se je vrnila k palčkom.

«Zdaj si pa le natlači v pastirsko torbo suhega listja!» so ji rekli.

Ubogala jih je. A ko je prišla v Loko ter odprla torbo, je v njej zagledala samo suho zlato.

Tako je deklica sirotica zabogatela in srečno živela v očetni bajti do konca svojih živih dni.

Pes je nekoč živel v gozdovih. Potem se je naveličal te osamljenosti. In šel je po gozdu iskat prijatelja.

Šel je in šel, tedaj mu je naproti priteknel zajec.

Pes mu je rekel: «Zajec, zajec, dajva živeti skupaj!».

«No, prav», je rekel zajec. «Pa dajva».

Poiskala sta v gozdu pravnj kraj in se zvečer ulegla. Zajec je zaspal, psu pa se nikakor niso oči hotele zapreti. Začel je lajati. Zajec se je takoj zbudil, vstal in rekel psu: «Zakaj pa lajšaš? Slišal te bo volk, prišel in naju požrl».

Pes je utihnil in mislil sam pri sebi: slabega prijatelja sem našel. Zajec je plašne nature. Volka poiščem, ta se gotovo nikogar ne boji...

In pes je zapustil zajca. Šel je iskat volka, našel ga je in mu rekel:

«Poslušaj, volk: dajva živeti skupaj!».

«Prav», je odgovoril volk.

«V dvoje bo bolj kratkočasno».

Zvečer sta se ulegla k počitku. Volk je zaspal in tudi psu so se zaprle oči, toda opolnoči se je prebudil in zalajal. Volk se je ustrašil, tresel se je ko šiba na vodi in ozmerjal psa:

«Vraga, zakaj pa lajšaš? Prišel bo medved in oba potolkel».

Oh, si je mislil pes, volk vsekakor ni tako močan, če se boji medveda. Gotovo je pravi junak le medved, močnejši od vseh...

Pes je zapustil volka in šel iskat medveda. Hodil je, hodil po gozdu in res srečal medveda. Rekel mu je:

«Hej, medved, junak, dajva živeti skupaj!».

Medved je privolil. Dan sta preživela družno. Zvečer sta zaspala, toda prav o polnoči je pes spet zalajal. Medved se je zbudil in prestrašil, da mu je vsa dlaka vstala.

Ozmerjal je psa: «Utihni no, zlomka, zakaj

lajšaš? Slišal bo človek, prišel in naju ubil».

Lepa reč, si je mislil pes. Tudi medved je strahopetec...

In pes je zapustil medveda.

Tekal je po gozdu, ga predirjal počez in vprek, toda človeka ni našel. Nazadnje jo je ubral na rob gozda in se usedel, da bi se odpočil. Prav tedaj pa je človek šel v gozd po drva. Pes je stekel k njemu in mu rekel:

«Človek, človek, dajva živeti skupaj!».

Človek mu je odgovoril: «Prav. Pojdi z menoj».

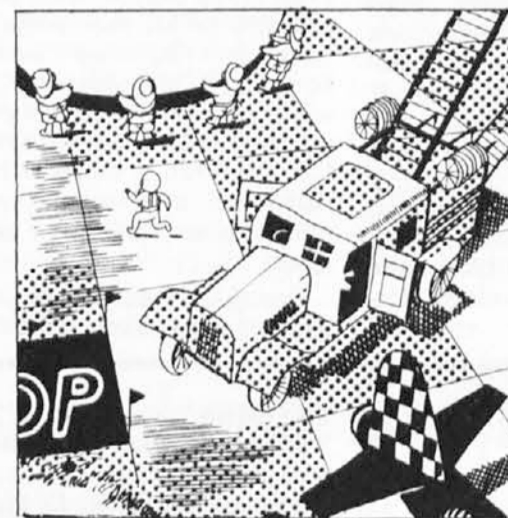
In človek je odpeljal psa na svoj dom.

Zvečer sta oba zaspala. O polnoči je pes zalajal, vendar človek ni vstal. Potem je zalajal močnejše. Človek se je zbudil in zavpil:

«Poslušaj, pes: če si lačen, žri. Mene pa nikar ne moti, ker bi rad spal».

Pes je utihnil, se nažrl in zaspal. Od takrat je pes ostal pri človeku. In še danes živi pri njem.

VLADO FIRM · STRIČEK IN MATIČEK na Mount Everestu



5. Na letališče je med glasnim trobljenjem privozil gasilski avto. Gasilci so hitro poskakali iz avtomobila in razvili ogromno belo plahto. Postavili so se v krog ter plahto razpeli. Nato so strmeli v zrak in se čudili čudni padajoči žogi. V dolgih skokih je pritekla k njim Matiček in jim na hitro povedal o stričevi smoli. Krivca te smole je seveda zamočal. Matička je skrbelo, ali bodo strica sploh lahko ujeli, ker ga je namreč veter nosil sem in tja. Zmrzli sneg se je lesketal v soncu in Matičku se je zdelo, da čaka strica, ki bo priletel v njegovo mrzjo naročje.



7. Kljub neprijetnemu dogodku je bil stric zopet dobre volje. Matiček je že sedel v letalu in čakal. Ko je stric zadostil vsem predpisom, ki so v veljavi na letališču, se je poslovil in pohitel k raketnemu letalu. Splezal je vanj. Ko se je prepračil, da je vse v redu, je dal znak in čakal na dovoljenje za prost polet. Kmalu je zaplapolala zastavica, stric je pognal motor in letalo se je brneč premaknilo. Najprej je drselo po tleh, nato se je odlepilo in se pričelo naglo dvigati. Stric in Matiček sta se poslednjič pomahala v slovo.



6. Ko je stric med padanjem odprl oči in zagledal pod seboj gasilce z razpeto plahto, si je globoko oddahnil in si rekel: «Tako, tako, vrli ljubljanski gasilci! Nič mi ne bo hudega». Se smejeti se je poskušal. A ni šlo, ker ga je mraz presneto ščipal v roke in lica. Matiček, ki ga je seveda težko čakal, mu je zavidal za neprosto-voljni polet. Stric je padel v razpeto plahto s tako silo, da so gasilci kar popadali. Hitro se je izmotal iz plahte in nato cel in zdrav obsedel na tleh med reševalci.



8. Letalo je rezalo zrak. Domači kraji so ostali daleč za njima. Preletela sta v toplejše kraje in pod njima se je odriilo morje. «Tako Matiček, sedaj bom izključil motor in sprožil raketo», je pojasnil stric. Nato je pritisnil na gumb in letalo se je silovito streslo. Sledil je močan pok, še več pokov, in letalo se je z neznanako hitrostjo pognalo proti temnemu nebu. Matiček, ki ga je sunek vrgel v vrata kabine, se je oprjel vrvi, ki jo je imel privezano okoli pasu. Vrata so se namreč odprla in Matiček je omahnil v globino. Le vrvi ga je zadržala, da ni padel navzdol.